Cenzurat: V. Dirlea. XXXVI. évfolyam. 135-ik szám. Egyes szám ára 1 leu.

ELŐFIZETÉS
HELYBEN ÉS VIDÉKEN
Egy évre ... ... 180 Lei.
Fél évre ... ... 90 Lei.
Egy negyed évre 45 Lei.
Egy hóra ... ... 15 Lei.

Hirdetések
árszabás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 188.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Vállalat
Bulvardul Regele Ferdinand I. (József főh.-út) 22
TELEFON-SZÁM 181.

Arad, 1921. Főszerkesztő Stauber József. Szombat, julius 2.

Változás a cenzurahivatalban.

(Marcovici Vince megyei árvaszéki ülnök az uj cenzorfőnök.)

Ma déli 12 órára dr. *Beles* Jenő alispán magához kérette az aradi napilapok szerkesztőit és közölte velük, hogy a távollevő Radu *Pancu* prefektus intenciói szerint a cenzurahivatalban már a mai naptól kezdve gyökeres változás áll be, amennyiben a napilapok eddigi cenzorait a mai nappal a prefektus felmentette és helyükbe más cenzorokat nevezett ki. A cenzurahivatal uj főnöke *Marcovici* Vince megyei árvaszéki ülnök lett, aki nyomban beható eszmecserét folytatott a lapszerkesztőkkel. Mindenekelőtt közölte, hogy az ő vezetése alatt a cenzuránál a lehetőség szerint egységes lesz az eljárás s megnyugtatta a szerkesztőket, hogy nem fog megtörténni az, ami eddig igen gyakran megtörtént, hogy az egyik lapnak megengednek egy eseményt leközölni, mig a másik lap ugyanazt az eseményt nem közölheti le. Ezután a napilapok szerkesztői a régi cenzurahivatal több sérelmes eljárását tárták fel és arra kérték az uj cenzorfőnököt, hogy az ő érája alatt ne történjék egyéni szempontoktól irányitott cenzura, hanem a közleményeket magasabb állami szempontból birálják meg. Marcovici Vince ezt meg is igérte s végül beosztotta a hatásköre alá tartozó cenzorokat az egyes napilapokhoz. Az *Aradi Közlönyt* a mai naptól kezdve *Dirlea* Vazul vármegyei főjegyző cenzurázza. Dirlea Vazul főjegyző komoly, kiváló tisztviselője a vármegyének, akinek egyénisége garancia arra, hogy a cenzurát a cenzorfőnök intencióihoz hiven fogja gyakorolni.

Most, hogy körülbelül egy esztendei müködés után a napilapok régi cenzorait felmentették, szinte önmagától kinálkozik az, hogy elmondjuk sérelmeinket, amelyeket hiába hangoztattunk, azokra orvoslást sohasem kaptunk. De nem rekriminálunk. Megnyugvással vesszük tudomásul a prefektus intézkedését és ama reményünknek adunk kifejezést, hogy az uj cenzurahivatal sokkal liberálisabban, az uj helyzetnek megfelelően, pártpolitikai szempontok kiküszöbölésével és nem helyezkedve egyéni világnézletek alapjára fogja a napilapokat cenzurázni. Hiszük és reméljük, hogy az uj éra alatt az aradi napilapokkal nem fog megtörténni az, ami igen gyakran megtörtént, hogy nagyjelentőségü, világraszóló eseményeket nem közölhettek a cenzura tilalma következtében, holott az Arádra jövő erdélyi és más lapok, amelyek szintén cenzura alatt állanak, az eseményeket egész nagyságukban leközölhették. Mi az uj cenzurahivataltól nem kérünk egyebet, mint egyenlő bánásmódot és megértést.

Groza beszéde a kisebbségek érdekében.

BUCURESTI. A szenátus legutóbbi ülésén *Groza* miniszter *Flesariu* ezredes felszólalására válaszolva nagyfontosságu kijelentéseket tett. Elmondotta, hogy azért ment Erdélybe, mert meg akarta haligatni a kisebbségek jogos kivánságait s eltökélt szándékai azokat kielégiteni. Azután felelt arra a nevetséges várra, hogy ő a segesváriakat felhivta volna a központi kormány rendeleteinek figyelmen kivül hagyására.

— Azért jártam ott, — mondotta — hogy megvizsgáljam az állapotokat és informáljam a kormányt. Azt tartom, itt az ideje, hogy visszatérjünk a törvényes állapotokhoz. Törvényteleneknek tekintem mindazokat a rendkivüli intézkedéseket, amelyeket az elmult abnormis időkben mi is, más országok is életbeléptettek. Azt hiszem azonban, hogy már helyreállottak a normális idők és meg kell szünniök a rendkivüli intézkedéseknek, a melyeket Erdélyben a románokkal és a kisebbségekkel szemben is alkalmaztak. Vissza kell állitanunk tehát a törvényes állapotokat. Nagyon kellemetlenül érint az a légkör, amelyet Flesariu szenátor ur továbbra is fenn akarna tartani. Kérem tehát őt, hogy legyen türelemmel és győződjék meg, hogy nem vagyok ellenzője a románizmusnak, *de nem maradhatok siket a kisebbségek jogos kivánságaival szemben sem,* hogy Erdélyben nyugodt légkört lehessen teremteni. Jogosnak találtam — fejezte be Groza — hogy a kisebbségek nemzeti zászlójukat használhassák. Igen, ez megfelel a valóságnak. Ez azonban nem csorbitja a mi szuverén állami jogainkat s nekik joguk van rá. Kérem, ne tessék felzavarni azt a helyzetet, a mit mi igyekszünk békéssé és nyugodttá tenni.

Szeptembertől kezdve szigoruan ellenőrzik a nemzetiségi iskolákat.

Nemzetiségek szerint osztályozzák a tanulókat. — A zsidó iskolában csak héberül szabad tanitani. — Moldován tanfelügyelő nyilatkozata.

Moldován József aradi királyi tanfelügyelő ma érdekes kérdésben nyilatkozott az *Aradi Közlöny* munkatársa előtt. A jövő tanévre rendelet érkezett a közoktatásügyi kormánytól az iskolák nemzetiségek szerint való osztályozásáról. A rendelkezésről a következőket mondotta a nyilvánosság számára a tanfelügyelő:

— Szigoru utasitásom van a miniszteriumtól és ennek értelmében már tudomására is hozom a közeli napokban a különböző nemzetiségi iskoláknak, hogy a jövőben *kizárólag nemzetiségi anyanyelvükön szabad tanitaniok.* Ez a rendelkezés természetszerüleg elsősorban az izraelita hitközség által fenntartott iskolákra vonatkozik. A zsidók tudvalevőleg a triánoni békeszerződés szerint önálló nemzetiségnek nyilvánitották magukat és mint ilyennek a héber a nemzetiségi nyelve. Természetesen a jövő tanévben már kötelesek is héber nyelven tanitani. A miniszteri rendelet kimondja, hogy ha a nemzetiségi iskola nem képes saját nyelvén tanitani, ugy az állam nyelvét, vagyis a románt köteles kisegitő nyelvként használni. Mi minden tanitó számára hozzáférhetővé tesszük a román nyelvet. Ezen a nyáron is a felekezeti tanitóknak módot adunk arra, hogy a Regátban tanfolyamokon vegyenek részt és ugyszólván játszva elsajátitsák az állam nyelvét. A miniszteri rendelet egyszersmind kimondja azt is, hogy a jövőben minden tanuló nemzetiségi anyanyelve szerint osztályozandó. Igy például a jövő tanévben nem fogjuk megengedni, hogy magyar gyerekek német iskolába járjanak. Viszont a sváb nemzetiségü gyermekek sem látogathatják a magyar iskolákat. A legszigorubban utasitani fogom a nemzetiségi iskolákat, hogy tartsák be a miniszterium rendelkezéseit. A zsidó iskolát már e év folyamán is figyelmeztettük, hogy ott héberül tanitsanak, de eddig mindig elhalasztotta a dolgot.

Végül kérdést intéztünk Moldován tanfelügyelőhöz, hogy mi történik a kikeresztelkedett zsidótanulókkal.

— Ezekről nem intézkedik a miniszteri rendelet. Véleményem szerint ezek csak továbbra is, mint zsidó nemzetiség kezeltetnek, de mert erre rendelet nincs, ezeket fel szabad venni abba az iskolába, amilyen nemzetiségüeknek vallják magukat.

A parlament augusztus 1-ig dolgozik.

(Nem lesz nyári szünet az agrár- és pénzügyi reformok miatt.)

BUCURESTI. A parlament augusztus 1-ig folytatja ülésszakát. Nyári vakációról szó sem lehet, mert a napirenden levő agrár- és pénzügyi reformokat okvetlenül minden megszakitás nélkül kell le tárgyalni és parlamentárisan elintézni. A kormány a közvélemény nyomása alatt, továbbá állami és nemzeti érdekből nagy sulyt helyez arra, hogy ezek a nagy fontosságu törvényjavaslatok minél előbb tető alá jussanak. Ezt különben a parlament zavartalan munkaképessége is követeli, a melynek e két, a legszélesebb néprétegeket is nagyon érdeklő reformok megszavazása után az őszi ülésszakon a költségvetést és a többi sürgős ügyeket kell tárgyalnia.

— *GÖRÖGORSZÁG HADAT ÜZENT AZ OROSZOKNAK. Páris. Hir szerint Görögország hadat üzent Oroszországnak. A had üzenetet szikratáviró utján már közölték is Oroszországgal. A hadüzenet oka az, hogy a szmirnai harcvonalon orosz csapatok jelenlétét és orosz lőszerküldemények odaérkezését állapitották meg. Okul szolgált továbbá az is, hogy az angorai török kormány Oroszországgal katonai egyezményt kötött.*

Ötszáz percenttel felemelt kereseti adók.

(Mérséklés helyett — magasabb adó.)

A III. osztályu kereseti adó kivetése nagy nyugtalanságot idézett elő Arad város lakossága, különösen a kereskedők és iparosok között. A III. osztályu kereseti adókivető bizottságot ugy állitották össze, hogy annak tagjai a helyi viszonyokat nem eléggé ismerték, s igy az adókivetésnél az adóalapot nem konkrét adatokra, hanem feltevésekre, kósza hirekre baziroztak. Ennek tudható be az, hogy sok esetben a III. osztályu kereseti adót indokolatlanul 5— *[illegible] százalékkal felemelték.* Az az, hogy a sulyos terhekkel legrótt adózóknak jogukban volt fellebbezni az adófelszólamlási bizottsághoz, de itt is csak a legritkább esetben kaphattak orvoslást, sőt igen sok adatunk van arra, hogy az adófelszólamlási bizottság *még sulyosabb terhekkel rótta meg a fellebbezőket.* Habár a felszólamlási bizottság tagjai jól ismerték a helyi viszonyokat, ennek dacára a jövedelmek megbecsülésénél járatlanságot árultak el. Ezt semmi sem bizonyitja jobban, mint az, hogy egy esetben a III. osztályu kereseti adókivető bizottság 500 leiben állapitotta meg egy aradi lakos adóját, a felszólamlási bizottság pedig ezt *tizezer leire emelte fel.* Egy másik esetben 2 ezer leiről 13 ezer leire emelte fel egy aradi polgárnak az adóját az adófelszólamlási bizottság. Ha most figyelembe vesszük azt, hogy ezeket az összegeket körülbelül még 470 százalék különféle adó terheli és azt, hogy ehhez még hozzájárul a progresszsiv alapon megállapitandó hadinyereségadó, akkor szomoruan állapithatjuk meg azt, hogy igen sok kereskedő és iparos kénytelen lesz üzemét beszüntetni, mert nem birja a nagy adókat fizetni.

Az adókivető bizottság nem vette figyelembe azt sem, hogy azokra az iparosokra, akik segéd nélkül dolgoznak, törvény szerint nem III. osztályu, hanem I. osztályu kereseti adó vetendő ki. Ennek dacára a bizottság minden iparost III. osztályu kereseti adóval rótt meg. Az igaz, hogy a sulyosan megterhelt adózók a felszólamlási bizottság határozatát megfelebbezhetik a bucurestii közigazgatási birósághoz, de vajjon eredménnyel járhatnak-e a fellebbezések? Ha a közigazgatási biróság tagjait a legnagyobb méltányosság és belátás vezérli, akkor sem remélhető sok eredmény. Hogy is gondolható az, hogy ezek a bucurestii urak, akik nem ismerhetik az itteni viszonyokat, megsemmisitsék az aradi bizottságok határozatait.

Petőfi szobrát ujra felállitják.

(Goga miniszter az erdélyi szobrokról.)

Goga Oktávián kultuszminiszter érdekes nyilatkozatot tett az erdélyi szobrokról.

— Elhatároztam — mondotta a kultuszminiszter, — hogy az összes erdélyi szobrokat jegyzék be vétetem. Mindazokat a szobrokat, amelyek müvészi, vagy történelmi becsel birnak, a helyükön hagyom s ha ilyen szobrokat illetékes, vagy illetéktelen kezek már eddig eltávolitottak volna a helyükről, intézkedni fogok, hogy mielőbb állitsák azokat vissza. A Habsburgokat, vagy a Habsburg dinasztia tagjait, vagy hadvezéreit ábrázoló szobrokat összegyüjtöttem és az ország egyik muzeumában felállittatom. Amikor Románia beleavatkozott a háboruba és az osztrák-magyar csapatok Erdély határairól kénytelenek voltak visszavonulni, a magyar kormány a segesvári Petőfi-szobrot Budapestre szállittatta. Én rövidesen megteszem a diplomáciai lépéseket, hogy Petőfi szobrát a magyar kormány adja vissza. Petőfi müvészete nem csak a magyaroké, hanem kincsévé vált az egész világirodalomnak, a müvelt emberiségnek. Nagy ünnepségek keretében akarom a Petőfi szobrát ujból felállitani. Ezen az ünnepségen bizonyára örömmel fognak résztvenni nemcsak Erdélynek és a kapcsolt területeknek összes magyar irói és müvészei, hanem a román és szász kulturának legnevesebb képviselői is. Mindent elkövetek, hogy ezt az előttem annyira kedves tervet mielőbb megvalósitsam, mert szent meggyőződésem, hogy egyedül a kulturának, müvészeteknek elfogulatlan értékelése hozhat megértést, harmoniát azok közé, akiket a napi politika hullámai messze sodortak egymástól.

Brandesz Dávid a biróság előtt.

A milliomos ékszergyárosnak az egyszer nem a Grallert-ügygyel kapcsolatban kellett megjelennie a törvény előtt. Egész egyszerü árdrágitási eset volt. Valakinek a gyürüjét javitotta a Brandesz-gyár és a megrendelő drágálta a költséget. Ma tárgyalta az ügyet dr. Pavelianu táblabiró elnöklete alatt müködő árellenőrző bizottság. Szuronyos börtönőrök kisérték fel a börtönből Brandesz Dávidot. Kicsit gyürött volt a ruhája és szemei a sok virrasztástól gyürődöttek. Hosszasan védte a maga igazát. A biróság be is látta, hogy Brandesz nem árdrágitó és rövid tanácskozás után felmentette az árdrágitás vádja alól. A börtönőr pedig csendesen oldalbabökte Brandeszt:

— Most már gyerünk vissza Brandesz ur . . .

Brandesz lecsüggesztette a fejét. Egy pillantást vetett a künn ragyogó napsugárra, a tárgyaláson kajánul mosolygó többi elitélésre váró árdrágitókra és bizonytalan lépésekkel megindult vissza a fogdába. A börtönőr kemény, katonás léptekkel, feltüzött szuronnyal ballagott utána.

Scheidemann a német forradalomról.

A német könyvpiacon most jelent meg Scheidemann hires könyve, amelyben részletesen leirja az összeomlást és a német forradalmat. A könyvben Scheidemann kifejti azt, hogy Bethmann-Holweg kancellár és miniszertársainak nagy része már 1917 elején reményüket vesztve néztek a háboru ujabb fázisai elé: Bethmann-Hollweg óvatosan fogalmazta meg nyilatkozatait, azonban Zimmermann külügyi államtitkár sokkal nyiltabban beszélt. 1917 májusában és juniusában sürü volt az érintkezés egyrészt Ebert és Scheidemann, másrészt a Külügyi hivatal között, hiszen a német kormány a háboru sötét perspektivájának nyomása alatt a stockholmi szociálista konferencia jelentőségét teljesen elismerte és a szociálista vezérek stockholmi tárgyalásainak minden monumentumáról tájékoztatást kért. Egy ilyen beszélgetés alkalmával 1917 junius 23-án Zimmermann panaszkodott vendégeinek, hogy a nagynémetek folytatják üszitásaikat; Bethmann-Hollweg helyén egy tábornokot szeretnének látni a vadabb fajtából és a német külügyi hivatal élére gróf Reventlowot, a nagynémet lapok külpolitikai szakértőjét akarják állitani. Scheidemann erre igy válaszolt:

— Jól van. Ha jön a vad tábornok, akkor 14 nap alatt minden lepereg, pontosan orosz minta szerint. Amugy is puskaporos hordón ülünk. Elég egy szikra és minden ipari üze mmegáll Németországban. A nélkülözés nagyobb, mint valaha. A negyedik téli hadjárattól mindenki irtózik, hiszen nincsen többé senki, aki hinne és bizna a háboru jó végében. Mindenkinek az ajkán ott ül a jelszó: legyen vége! Ezt a hangulatot hamarosan megéreznék az utódaik államtitkár ur!

Zimmermann megkérte Scheidemannt, hogy a kijelentéseit ugyanilyen nyomatékos formában ismételje meg a kancellár előtt, mert a kancellár illetékes helyen majd hivatkozik ezekre a szavakra, ha ujból felmerülne a nagynémet kombináció. Azután Zimmermann beszélt még a legfelsőbb hadvezetőség butaságáról, a mely London értelmetlen és katonailag céltalan bombázásával mindig ujból feléleszti a háborus kedvet az angol közvéleményben.

— A külügyi hivatal egyik ügynöke most tért vissza Londonból, mondotta és referált arról, hogy az angol fővárosban hosszu menetben vezetik el a tömegeket a legutóbbi bombavetés áldozatai előtt és ezáltal mérhetetlenül megnövekszik a gyülölet a németekkel szemben és növekszik a háborus kitartás. A közvetlen következmény pedig az lesz, hogy Freiburg, Stuttgart, vagya valamelyik más német város ujból kénytelen lesz feláldozni egy csomó asszony és gyerek életét.

Tehát a német külügyi államtitkár nem azoknak adott igazat, akik örömtáncot lejtettek egy sikerült londoni bombavetés hirére mint ahogy a német kancellár, a német külügyi államtitkár, sőt a német tábornokok nagyrésze már jóval 1917 dereka előtt nem adtak igazat azoknak, akik még 1918 derekán a győzelem bizonyosságát hirdették anélkül, hogy tájékozódtak volna valaha is a berlini beavatottak hangulatáról, amely már 1917 elején a fagypont alá sülyedt.

A stockholmi tárgyalások egyik zátonya az elzászi kérdés volt. Scheidemann nagy felháborodással beszélt Thomas állásfoglalásáról, mert több svéd szociáldemokrata előtt Thomas ugy nyilatkozott az elzászi kérdésről, mintha elfelejtette volna szociálista multját, amióta municiós miniszter lett. Azonban Scheidemann feljegyzéseiből kiderül az, hogy Thomas a skandináv szocialisták kapacitálása után beérte volna az elzászi népszavazással, amelyet a háboru után kellett volna megtartani. Egy érdekes epizódot szőt elbeszélésébe Scheidemann, mikor elmondja Jagow külügyi államtitkárnak, Zimmermann elődjének különös fellépését báró Eckardsteinnel szemben, aki Kühlmann előtt követségi tanácsos volt Londonban. Eckardstein a háboru alatt publikálni akarta memoárjait, amelyekben hibáztatta a német kormányt azért, mert 1900 táján, amikor Angliában lett volna hajlandóság csatlakozni a hármas szövetséghez, erre a hajlandóságra visszautasitással válaszolt. Eckardstein leleplezése kellemetlenül érintette Jagow külügyi államtitkárt és utasitására a rendőrség a báró stuttgarti kiadójánál lefoglalta a memoárok kéziratát. Azonban Jagow nem érte be ennyivel, mert tudomására jutott, hogy Eckardstein egy iránta nem éppen barátságos memorandumot juttatott második Vilmos császár elé. Erre váratlan fordulat következett be. Egy napon a rendőrség letartóztatta a bárót azzal a váddal, hogy emlékiratainak tervbe vett kiadása hazaárulás lett volna. Hónapokon át vándorolt Eckardstein egyik fogházból a másikba, de egyetlen ügyész sem akarta vállalni ellene a vádat. Jagow azonban elérte azt, hogy a fogházból egy elmegyógyintézetbe került Eckardstein. Egy napon valamelyik közös ismerősük elmondotta Scheidemannak, Eckardstein sorsát és megkérdezte tőle, hogy nem volna-e hajlandó beszélni a báróval. Scheidemann néhány napos haladékot kért, mert egyelőre nem volt ideje elmenni az elmegyógyintézetbe. Ekkor vendége igy szólt:

— Hiszen Eckardstein is eljöhet Önhöz. Az elmegyógyintézet igazgatója szivesen ideengedi, mert már több izben kérte, hogy ne tartság nála tovább is a bárót, aki teljesen ép elméjü.

A látogatás megtörtént, Scheidemann energikusan közbenjárt Jagow államtitkárnál, de ez kifogásokkal ütötte el a dolgot. Közben Jagow megbukott és utóda Zimmermann csakugyan intézkedett a báró szabadonbocsájtására nézve. (Folytatjuk.)

A kultuszminiszter neje Aradon.

Goga Oktavián közoktatásügyi és szépmüvészeti miniszter neje tegnap a bucuresti gyorsvonattal Aradra érkezett. A miniszter neje szalonkocsijában tette meg az utat barátnője Nora Steriadi festőmüvésznő és Gritta Ovidiu rendőrprefektus társaságában. Aradra megérkezve Goga Oktavianné és barátnője Gritta Ovidiu prefektus lakásán száliott meg. A vonat több órás késéssel jött meg Aradra, ugy, hogy fél hét volt, amire Gritta prefektus és vendégei lakásukhoz eljutottak. A miniszter neje annak az óhajtásának adott kifejezést, hogy szeretné megnézni a Salon Artistique helyiségeit és Domán Sándor szőnyegáruházát. Este fél nyolc volt, amikor Gogáné Nora Steriadi és Gritta prefektus megjelentek a Salon Artistique-ben ahol majd egy órát töltöttek és látogatásukat ma délelőtt megismételték, amikor is, ugy a kultuszminiszter neje, mint barátnője több antik butort és porcellánt vásároltak. A miniszterné többek között egy hat személyes alt-berlini kávés service-t és egy fiókos iróasztalt vett meg. A meg vásárolt porcellán tárgyakat Gogáné magával vitte Csucsára. A kultuszminiszter neje délután 4 órakor folytatta utját automobilon Csucsára, ami ezuttali utjának végcélja volt. Goga tudvalevőleg megvette az Ady kastélyt és a nyár egy részét ott tölti a miniszteri család.

A nyári nagyvásár.

(Olcsóbb minden, mint tavaly.)

A mai aradi országos vásáron békebeli hangulat uralkodott. Lármás kinálgatók, hangos alkudozók tették szinessé, hangulatossá a vásárt. Egymás mellé szorosan felállitott sátrakban a cipőtől kezdve a kalapig ugy nők, mint férfiak minden ruházati cikket megvásárolhattak. A konyhaberendezésektől a szalónig, azonkivül üvegek, cseréptányérok, kosarak, seprük, bőröndök, minden-minden volt a vásáron. A kinálat nagy volt, de a kereslet is. Egyes árusitók előtt tömegesen állott a nép. Az árusitók hangosan kinálgatták portékáikat. Ujra látható volt a tipikus vásári „és még hozzá" ember, aki rekedten kiabált:

— Tessék urak egy finom borotva, egy pamacs, szappan és még hozzá egy notesz ceruzával, kézimérleg és még hozzá egy tárca stb. összesen 15 tárgy, az egész csak 25 lei.

És vették. Nem győzött eleget kiabálni és nem győzött elég csomagot összeállitani, mind elkapkodták a körülállók. Egy másik nótáskönyveket árult és énekelte belőle a legujabb dalokat. Egy asszony papagályával planétákat huzatott. Neki is jól ment. Az árak a mult évi vásár áraihoz képest feltünő olcsóbbodást mutattak. Sok falusi iparos hozta be saját készitményü iparcikkeit. Egy Egy pár jó erős cipő ára 150—250 lei volt. Egy méter szines kelméé 7—9 lei, harisnya párja 7—8 lei. Legérdekesebb az, hogy az árusitók egy része, különösen a rövidárusok aradi cégektől szerezték be áruikat.

Oroszországot teljes összeomlás fenyegeti

(Lenint nem engedték beszélni. — Trockijt és társait menesztik.)

HELSINGFORS. Moszkvában a népbiztosok részvételével értekezlet volt, amelynek elnöke, *Lenin* bejelentette, hogy össze kell hivni az orosz alkotmányozó nemzetgyülést. Ezt azzal indokolta, hogy *Oroszországot teljes összeomlás fenyegeti, ha talpraállitásában nem támogatják a nyugati hatalmak.* A népbiztosok dolga tehát, hogy az alkotmányozó nemzetgyülésben a kommunista többséget biztositsák. Lenin szavai nagy megdöbbenést keltettek az értekezleten jelenvoltak között, és többen igy kiáltottak Lenin felé:

— *Le az árulóval! Tudod, hogy mit érdemelsz ezért?*

Erre Lenin a legnagyobb lelkinyugalommal igy felelt:

— Azt akarjátok ezzel mondani, hogy *megérdemlem az agyonlövetést.* Én nem félek a haláltól, csak azért, hogy megmutassam nektek az egyetlen módot, amely lehetővé teszi, hogy Oroszországban a kommunizmust legalább részben megmentsük.

Lenin azonban nem tudta tovább folytatni beszédét, mert az értekezleten jelenvoltak oly nagy lármába törtek ki, hogy nem tudott szóhoz jutni. Lenin távozott a gyülésről, autóra ült és a Kremlbe hajtatott. A' népbiztosok azonban később visszahivták, Lenin meg is jelent közöttük és kijelentette, hogy legelsősorban az ellenzék vezetőinek, főként *Trockijnak* és *Dzerzinszkinek* kell visszavonulniok a politikától és pihenés végett a Krimibe kell utazniok.

Esküt tett tisztviselő nem repatriálható.

(Kiket fogad be a magyar kormány?)

A' csatolt területekről Magyarországba repatriált tisztviselők száma az utóbbi időben ujból oly féltünő mértékben megnövekedett, hogy a magyar kormány a napokban jelentős lépésre határozta el magát. A magyar kormány rendeletileg szólitotta fel a MÁV. budapesti igazgatóságát, hogy lépjen érintkezésbe a nagymérvü tisztviselői repatriálások korlátozása végett a csatolt területek határmenti vasutigazgatóságaival. Ennek a felszólitásnak volt az eredménye az a távirati értesités, amelyet ma délelőtt vett a CFR. aradi kerületi vasutigazgatósága a lőkösházai vasuti állomás főnökségétől. A távirat felhivja a CFR. figyelmét arra, hogy a jövőben az erdélyi tisztviselők repatriálása csak a magyar kormány által módositott feltételek között és erősen redukált számban folytatható tovább. Az értesités szerint a mai naptól kezdve a repatriált tisztviselők közül Magyarország csak azokat fogadja be, akik a magyar kormánynak tett hivatali esküjüknek változatlanul megfeleltek és a román hűségeskü nem tették le. Mától kezdve eszerint esküt tett tisztviselő nem repatriáltathatja magát többé Magyarországba. A távirat további része azonban még másban is korlátozza a repatriálás alá kerülő erdélyi tisztviselők számát. A magyar kormány intézkedései folytán csak a magyarországi illetőségü állami, városi vagy vasuti tisztviselők repatriáltathatják magukat Magyarországba, a csatolt területek bármelyikéről való tisztviselők nem kerülhetnek repatriálás alá. A távirati intézkedés első pontja nem fog mélyreható változásokat előidézni az erdélyi magyar tisztviselők körében, amennyiben az esküt tett tisztviselők kivétel nélkül máig is megtartották állásaikat és igy különben sincs szándékukban a repatriálás. Sokan vannak azonban olyan tisztviselők, akik a hivatali eskü kikérésénél megtagadták a hüségeskü letevését, aminek következtében állásukat elveszitve ma is jövedelem és kenyér nélkül vannak.

Uj iskolatörvény Magyarországon.

(Hogy lehet megoldani a zsidókérdést.)

BUDAPEST. A magyar nemzetgyülés tegnapi ülésén beterjesztették az iskoláztatás kötelezettségének kiterjesztéséről szóló törvényjavaslatot, amelyet Szabó József előadó ismertetett. Első szór Cserti József szólalt fel és üdvözölte a törvényjavaslatot, amely hivatva van pótolni mindazokat a mulasztásokat, amelyeket a régi kormányok elkövettek. Ide tartozik a zsidókérdés is. Ezt a kérdést nem lehet megoldani a kereszténykurzussal, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy zsidókérdés nincs azokban az országokban, ahol a nép magasabb müveltségi fokon áll és ahol fel tudja venni a gazdasági versenyt a zsidósággal. Gerencsér István helytelenitі a tanitás mostani rendszerét és a törvényjavaslatot elfogadja.

Bolseviki — becsületsértés.

(Asszonyok perlekedése.)

Hosszu sorban álltak emberek a járásbirósági panaszfelvételi iroda előtt. Ugy áldogáltak egész délelőtt, mintha valami háborus élelmiszer kereskedés előtt szoronganának. Leginkább asszonyok a perlekedők. A legképtelenebb pereik vannak és igazán bölcsnek kell lennie a birónak, hogy igazságot tudjon közöttük szolgáltatni. De talán mind között legkülönb Stern Mihályné panasza. Stern Mihályné egy aradi cipésznek a felesége. Valahol a Középutca végén lakik. Sáppadt, tüdőbajos külsejü örökké komor asszony. A vele egy házban lakó Virág Józsefnét perelte, aki az egész ház füle hallatára odakiáltotta neki, hogy: — Bolseviki! Pedig ő világéletében mindig becsületes asszony volt. Az ő családja nem kommunizált sehol sem. A járásbiróság figyelmesen meghallgatta Stern Mihályné panaszát és remélhetőleg a közeljövőben alaposan meg is büntetik a sértegető Virágnét. — Hogy változnak az idők. Még előttünk fekszik egy két év előtti Az Ujság, amelyben azt olvassuk, hogy a budapesti törvényszék ötszáz korona pénzbirságra itélte becsületsértésért Borovics Ferencet, mert egy hivatalnoktársának azt kiáltotta oda, hogy: — Burzsuj!

Apró történetek.

*

Az amerikai épitész és Lübeck.

Aradon mindenki ismeri Lübeck bácsit, a képeslevelezőlapok éjszakai árusitóját, ezt az ősbohém öreget, akinek ötletességéről már sokat irtunk. A napokban Lübeck bácsi a Fehér Kereszt előtt áll. Egyszerre mellé áll egy hatalmas, elegáns ur, akit a jó öreg illedelmesen köszönt. Az idegen szóba elegyedik Lübeck bácsival és néhány perc mulva már elmondja, hogy amerikai épitész, aki európai körutján Aradra vetődött. Végül kijelenti, hogy szeretné megtekinteni Arad nevezetesebb épületeit. Lübeck azonnal vállalkozik a kalauz szerepére és nyomban elindulnak. Először a Bohus-palotát tekinti meg az amerikai. Dicséri a palota szépségét és megkérdi, mennyi idő alatt épitették.

— Két év alatt, válaszolta Lübeck.

— Nálunk ilyen palotát egy év alatt épitenek.

Tovább mennek. Megnézik a Minorita-palotát és a templomot. Ez is nagyon tetszik az amerikainak, akinek kérdésére, hogy mennyi idő alatt épitették, a lokálpatrióta Lübeck igy szólt:

— Egy év alatt.

— Nagyon szép, de nálunk fél év alatt épitenek fel ilyen épületet.

Következett a városháza megszemlélése. Ez is tetszett az idegennek. Lübeck bácsi kijelentette, hogy fél év alatt épitették.

— Nálunk ilyen épületet két hónap alatt épitenek.

Végül oljutottak a Kulturpalotához.

— Nagyon szép épület, modotta az amerikai. Ez mennyi idő alatt épült fel?

Lübeck bácsi csodálkozva nézi a monumentális palotát, majd csendesen megszólal:

— Én régi aradi ember vagyok, de ugy tudom, hogy ez a palota — tegnap még itt sem volt.

— *UKRÁN PARASZTOK A BOLSEVISTÁK ELLEN. Lemberg. Karkovban a bolsevisták és a felkelő ukrán parasztok között véres összeütközések voltak. A nyugat felé vezető összes vasuti vonalak a felkelők kezén vannak. A Karkovba tartó vonaton állitólag több nyugateurópai kommunistát, köztük Kun Bélát is elfogták. Szovjetoroszországból nagyobb tömegü bolsevista csapatot indítottak a felkelők leverésére.*

HIREK.

Az érettek.

Nemrég a főtéri kirakatokban megjelent az idén érettségizendők tablója. Vegyesen, fiuk, lányok. A különféle iskolák tablói között nem egy lánycsoport is akadt és a komoly arcot öltött lányok nagy csoportosulást idéztek elő a kirakatok elé. A kirakatok tarka selymei közül azután eltüntek a képek. Elvándoroltak a tanári szobák szigoru homályaiba az évtizedeken keresztül felszaporodott képek közé. A diákok pedig szorgalmasan készültek az érettségire. A régi világból fennmaradt témmesékkel alaposan agyonrémitgették egymást s a végén ragyogó arccal a feszülő uj zsaketjükben érettnek nyilvánitották őket. Másnap este a kávéházakban a hagyományos érettségi bot tal jelentek meg a fiuk. A mulatóhelyeken, — talán először szülői felügyelet nélkül — cigarettázva, kedves fiatalságuk egész gondatlanságával énekelték a „Gaudeamus igitur"-t és a „Ballag már a vén diák" cimü speciális érettségi dalokat. A késő éjszakai — előttük még ismeretlen életbe — mindjárt beleszoktak. Mámoros fővel kurjongattak. Ami oly sok év óta a régen érettségizetteknek nem sikerült, ők az egész fiatalok meg tudták tenni: egy rövid éjszakára visszahozták a régi békebeli Arad drága hangulatát. Istenem, hisz most érettségiztek!

— **Uj törvényszéki biró.** Popoviciu Sever halmágyi járásbirót az igazságügyi kormány kineveze te Aradra törvényszéki birónak Heller Mór helyére. Popoviciu biró ma elfoglalta állását az aradi törvényszéken.

— **A bunteto törvények egységesitése.** Bucuresti. Kiszivárgott hirek szerint az összel a parlament elé terjesztik az összes tartományok büntetőtörvénykönyveinek egységesitéséről szóló törvényjavaslatot. Az igazságügyminiszter reméli, hogy az év vége előtt benyujthatja a magánjogi törvénykönyv egységesitéséről, nevezetesen a személyi jog egységesitéséről szóló törvényjavaslatot.

— **Szökés az esküvő után.** Nem min dennapi válókereseket vesz tárgyalás alá a közeljövőben az aradi királyi törvényszék. Egy aradi hivatalnok, aki hat hónappal ezelőtt szerelmi házasságot kötött egy fiatal vidéki urileánnyal, a felperes. A fiatal asszonyka közvetlenül a polgári eskelés után betegséget szinlelt és nem maradt itt a férjével, hanem még ugyanabban az órában anyjával együtt elutazott Aradról és azóta a fiatal menyecske érthetetlen okokból hallani sem akart férjéről. A szabályszerü hat hónap lejárt és most a fiatal férj hütlen elhagyás cimén meginditotta felesége ellen a válópert.

— **Házasság.** Glück Ignác nagylaki terménykereskedő Irma leánya e hó 29-én házasságot kötött Tábori Géza zágrábi kereskedővel.

— **Cigaretta-hüvely csempészés.** Özv. Péter Miklósné szül. Szalma Rozália Palota községből nagymennyiségü cigarettahüvelyt vitt át Magyarországba. Mikor visszajött, elfogták és beszállitották az ügyészségi fogházba. Hétfőn tárgyalja ügyét az aradi királyi törvényszék csempészbirósága.

— **A jövedelmi adótervezet módositása.** Az általános jövedelmi adó tárgyalásánál *Titulescu* pénzügyminiszter az adókulcsot valamelyest leszállitotta. Eszerint az adókulcs 10—20 ezer lei között négy százalék, 20—30 ezer lei között öt százalék, 30—40 ezer lei között hat százalék, 40—50 ezer lei között hét százalék, 50—60 ezer lei között nyolc százalék, 60—70 ezer lei között kilenc százalék, 70—80 ezer lei között tiz százalék, 80—90 ezer lei között tizenegy százalék, 90—100 ezer lei között tizenkét százalék, 100—125 ezer lei között tizenhárom százalék, 200 ezer leinél tizenhat százalék, egy milliónál pedig 26 százalék. A progresszivitás pedig 50 százalékig emelkedik. Ezt a törvény a husz millión felüli jövedelmekre alkalmazza.

— **Kevesebb a válókereset.** Junius hónapban feltünően kevés válókeresetet tárgyalt az aradi királyi törvényszék. A tárgyalóteremre kifüggesztett tárgyalójegyzéket tartalmazó papirtábla a legritkább esetben mutatott válóper-tárgyalást. Ebben az ügyben kérdést intéztünk Szabó István táblabiróhoz, aki a válópereket intézi az aradi törvényszéken. A táblabiró kijelentette, hogy az elmult hónapban a szokottnál jóval kevesebb válókereset érkezett a törvényszékhez.

— **Román tanfolyamok állami és községi tanitók részére.** Az aradi tanfelügyelőség közli: A mult évi román tanfolyamon résztvett, valamint a román nyelvi vizsgát letett tanitók további kiképzésük végett az idén Constantan, Galacon, Turn-Severin, Botosani, Ploesti, Bacau, Rimnic Valcea, Cimpulung, Craiova, Bolosani és Jasi városokban rendezendő továbbképző tanfolyamon résztvenni köteles minden állami és községi iskolai tanitó. Felekezeti iskolai tanitók is részt vehetnek. Utrakészen a tanitók 5-én jelentkeznek a tanfelügyelőségnél, ahonnan románul tudó csoportvezetővel az élükön elutaznak oda, a hova beosztásuk szól.

— **Nem helyezik szabadlábra a Grallert-ügy szereplőit.** Ma döntött a vádtanács a Grallert-ügyben letartóztatott betörők és orgazdák szabadlábrahelyezése ügyében. A vádtanács elutasitotta az összes szabadlábrahelyezési kérelmeket s igy Lázár János és társai a tárgyalás napjáig fogva maradnak. Brandesz Dávid a vádtanácsi határozat értelmében a nyarat szintén a börtönben fogja tölteni, mert a tárgyalásra legfeljebb a nyári szünet végén kerül a sor.

— **Károly exkirályt sehova se engedik be.** Bécs. A Frankfurter Zeitung jelenti: Nem lehetetlen, hogy Károly exkirály augusztus 20-ika után is Svájcban marad. Már kérte is a szövetségtanácsnak erre vonatkozó beleegyezését. Az exkirály beutazási engedély iránti kérelmét Spanyolország és Anglia elutasitotta. Ugy látszik, hogy Görögország sem hajlandó megengedni az exkirálynak a beutazást.

— **Az igazságügyi tisztviselők fizetésemelése.** Ma érkezett meg az aradi királyi törvényszékhez az igazságügyi tisztviselők fizetésemelési kérelmére a válasz. A miniszter tudomásul vette az igazságügyi tisztviselők kérelmét és azt pártolólag fogja a kamara elé terjeszteni.

— **A radnai banksikkasztó az ügyészségen.** Az aradi államrendőrség ma átkisérte az ügyészségi fogházba Traján Josifot, a Muresanul Takarékpénztár könyvelőjét és hat büntársát, akik mind tudtak Traján 840 ezer leies sikkasztásáról.

— **Eljegyzés.** Savu Constantin országgyülési képviselő és nejének leányát, Constantiát eljegyezte Dobrau Eugén földbirtokos, néhai Dobrau Pál aradi földbirokos fia. Az eljegyzés junius 28-án szük családi körben történt. Az egyházi szertartást Craciun Gy. lelkész végezte, aki szép beszédet intézett a jegyesekhez. A gyürük kicserélését dr. Lázár J. országgyülési képviselő végezte. Az egyházi szertartást Savu képviselő lakásán gazdag lakoma követte, a melyen jelen voltak: Gatterburg F. birodalmi gróf és neje. Gatterburg Gitana birodalmi grófnő, dr. Lázár országgyülési képviselő és neje, özv. Morgenstern Gyuláné, Gróf Stefánia, Mardan hadnagy, Sapri Septimius hadnagy.

— **Maximálják az élelmiszereket.** Az aradvármegyei prefekturára megérkezett a belügyminiszteriumnak az a rendelete, amely szerint az összes élelmiszereket és a fogyasztási cikkek árait a legrövidebb időn belül revizió alá kell venni és az árakat ujonnan meg kell maximálni. A távirat kimondja, hogy a nyersterményeken kivül még a feldolgozott állapotban levő árucikkeket is hatósági ármegállapitás alá kell vonni. E szerint Aradon már a közeli napokban az összes piaci áruk, az élelmiszerüzletekben az eladásra kerülő élelmicikkek, a kávéházakban és a vendéglőkben felszolgált ételek és italok is maximálás alá esnek.

— **TAC „Timisoara"—AMTE** döntő bajnoki football-mérkőzése julius hó 3-án vasárnap, délután 6 órakor az AAC pályán. Jegyek elővételben Maidtnál.

— **Külföldi átutalásokat** legjutányosabban eszközöl *Lloyd Bank* Arad Minorita-templommal szemben.

— **Figyelmeztetünk mindenkit,** hogy a holnapi lapban olvassa el részletes müsorát annak a nagyszabásu parkünnepélynek, melyet vsárnap a Barossparkban rendez a Nővédelmi Hivatal.

— **Halálozás.** Fried Lipótné szül. Wolitz Róza Fried Lipót papirgyári főkönyvelő felesége junius 30-án Mährisch-ostrauban rövid szenvedés után meghalt.

— **Munkaközvetitő hivatal Aradon.** A közeljövőben felállitják Aradon az állami munkaközvetitő hivatalt, amely az összes munkáselhelyezési ügyeket összpontositani fogja a saját hatáskörében. A belügyminiszteriumnak idevonatkozó rendelete kimondja, hogy munkásokat elhelyezni a jövőben kizárólag az államnak van joga. A rendelet szerint az ország egész területén fel kell oszlatni hat hónap alatt mindazokat az intézményeket, szerveket és magánvállalkozásokat is, amelyek akár közvetitési dijak ellenében, akár ingyen munkásokat és bármilyen alkalmazottakat munkába állitanak. Az állam teljesen dijmentesen fogja végezni a munkaközvetitést és emiatt az összes megyék székhelyein és a nagyobb ipari gócpontokon fel fog állitani ilyen intézményt, amely a munkanélküliség végleges megszüntetésére van hivatva.

— **Nem adják ki aratási munkára a foglyokat.** Régebb idő óta szokásban volt, hogy az ügyészségi fogházban lévő rabokat a nyári időszakban aratási munkálatokra vitték. A napokban azonban rendelet érkezett az aradi törvényszékhez, hogy az idén a rabokat ne adják ki aratási munkálatokra.

— **Házassági kötelezettség az uj Törökországban.** Az uj törökök országában rossz világ jár azokra, akik vonakodnak önként magukra venni Hymen rózsaláncait. Az angorai nemzetgyülés igen szigoru törvényjavaslattal fog legközelebb foglalkozni, amely azt mondja ki, hogy minden 25 évet meghaladott férfiunak okvetlenül meg kell házasodnia. A törvénynek bizonyára nagyon fognak örvendeni a török leányok, de nem nagyon lesz inyükre a török ifjaknak, akik a mai nehéz megélhetési viszonyok között bizony nem nagyon akaróznak a házasság csendes révébe beevezni.

— **Katonazene a „Daciaban."** Ma este a „Dacia" kávéházban katonazene hangverseny. Kezdete este fél 9 órakor.

— **Kulturbélyeg.** A pénzügyminiszterium egy uj bélyegrendeletet adott ki, a melyet ma táviratban tudatott az aradi pénzügyigazgatósággal. A jövőben a szinházak, mozik, felolvasások, koncertek, ünnepélyek, estélyek, vagy más beléptidijas mulatságok belépőjegye után 50 bani kulturális adót szednek, a melyet bélyegekben kell leróni. A rendelet kizárólag Erdélyre és Bánátra vonatkozik és a jövdelmet a cluji (kolozsvári) görög keleti templom felépitésének javára fogják forditani. A kötelező bélyegilleték egy év és 15 napig marad érvényben. Az uj bélyegeket a cluji (kolozsvári) egyház fogja elkészittetni és itt Aradon az aradi pénzügyigazgatóság hozza forgalomba. Minden belépőjegyre egy kulturális bélyeg ragasztandó, mig a páholyjegyekre négy bélyeg, azaz összesen két lei értékü kell ragasztani. A mulatságok rendezői az estély rendezése előtt kötelesek bebizonyitani, hogy elegendő kulturbélyeget vásároltak. A bizonylat nélkül a hatóság a mulatság megtartását megtagadhatja. Ha előadás után ilyen bélyegek visszamaradnak, ugy azokat a pénzügyigazgatóság visszaveszi. Az aradi pénzügyigazgatóság a legszigorubban ellenőrzi a rendelet betartását és az ellenszegülőket háromszoros pénzbüntetéssel fogja sujtani.

— **Razzia.** Az aradi államrendőrség az elmult éjjel Dobay helyettes rendőrfőnök és Jancu rendőrfelügyelő inspekciós rendőrtiszt vezetésével a város területén erkölcsrendészeti razziát tartott. A razzia meglepő eredménnyel járt, a mennyiben a rendőrség 15—20 olyan egyént, többnyire nőt állitott elő, akik nem tudtak semmiféle irással igazolni személyazonosságukat, illetve foglalkozásukat. A letartóztatottak felett az eljárás befejezése után a rendőrség kihágási osztálya fog itélkezni.

— **Rubleczky Géza gyásza.** Mélységes gyász érte Rubleczky Gézát, a kiváló szobrászmüvészt. Felesége, született Ambrus Anna ma délelőtt 10 órakor 34 éves korában négy napig tartó szenvedés után a közkórházban jobblétre szenderült. Rubleczky Gézánét a férjén kivül három kis gyermek gyászolja. A müvész iránt városszerte nagy a részvét. A temetés vasárnap délelőtt 10 órakor lesz a közkórház halottas csarnokából.

Hegedüs lemond, ha megnehezitik pénzügyi terveit

BUDAPEST. A kisgazdapárt értekezletet tartott, amelyen az általános forgalmi adóról szóló javaslatot tárgyalták. Botlik István sulyosnak tartotta a javaslatot. Héj Imre kijelentette, hogy a képviselők nem mehetnek a választók elé, ha ez a törvényjavaslatot megszavazzák. Mire Hegedüs Loránt pénzügyminiszter a következő kijelentést tette:

— Hogyha Héj Imre sulyosnak tartja a javaslatot, akkor én lemondok. Vegye át a miniszteri tárcát tőlem Héj Imre. Ha megnehezitik pénzügyi terveimnek végrehajtását, akkor inkább elmegyek.

A javaslatot ezután némi módositással elfogadták.

Irodalom és müvészet.

A szinház nem fizet látványossági adót.

A Gazeta Oficiala 20. számában a pénzügyi reszort rendeletet közöl, melyben felsorolja azokat a román, magyar és német szinházakat, melyek mentesek a 12 százalékos látványossági adó alól. A rendelet szerint nem fizetik az adót a cluji (kolozsvári) román nemzeti szinház, a román opera és Leonard Maximillian temesvári társulata. A magyar társulatok között mentesek: Janovits Jenő dr. kolozsvári, Erdélyi Mikiós nagyváradi, Róna Dezső aradi, Szabadkai József szatmári, Kovács Imre máramarossziget, Krasznay Ernő segesvári, Gáspár Jenő dési, Fehér Imre székelyudvarhelyi és Szabó Pál marosvásárhelyi társulata.

* **Ártatlan Zsuzsi.** Akik tegnap este a szinházban voltak, bizonyára nem sajnálták azt a néhány órát, amelyet ott eltöltöttek. Kedves nyári hangulat ömlött szét a nézőtéren és a szinpadon egyaránt. Mosolygó arcokat lehetett látni mindenütt, a szemek elragadtatásban csillogtak. Mindez természetes is volt, hiszen Gilbert pattogó muzsikáját élvezte a közönség és az Ártatlan Zsuzsi libretójának vidám helyzetein és pikanteriáján mulatott. Maga a mintaszerü előadás is fokozta a hangulatot. Horváth Mici a cimszerepben pajzánságával, gyönyörü énekszámaival, ötleteivel és ragyogó szépségével mindenkit meghódított. Sebestyén Jenő tegnap elemében volt: kedves, humoros, telve ötletekkel. Győző Alfréd és Várnai Jenő pompás alakitásukkal állandó derültséget kelteltek. Szegő Lili, Szántó Jenő, Jakabffy Dezső, Olasz Lajos, Bizza Ilonka és a kis Faludy Dodó mind-mind kedvesen játszottak, a kis Benő Juliska pedig pompásan táncolt. A kórus is kitett magáért. Az előadás pergett, amiben nagyrésze van Csányi Mátyás karmesternek. Aki nem volt tegnap este a szinházban az sajnálhatja, mert nem mindig részesül ily kellemes estében. (Ky.)

* **A Kiskirály** szombat esti felujitására nagy ambicióval készül a szintársulat és kétségkivül a közönség jól fog mulatni az ötletes szövegü és kiváló zenéjü darabon.

* **Az Ártatlan Zsuzsi.** Gilbert hires operettje, melyet a szintársulat csütörtökön nagy sikerrel ujitott fel, az igazgatóság vasárnap estére ujból kitüzte.

* **Vasárnap délután** a magyar népszinmüirodalom egyik legjobb darabja, a Piros bugyelláris kerül mérsékelt helyárak mellett szinre.

Alkalmi ajándékok legjobb beszerzési forrása a Szépmüvészeti Szalon (Orlutay-palota.) Régiségek, szőnyegek, képek, szobrok, modern és antik mütárgyak vétele, eladása, cserélése és bizományi árusitása.

* **Haiál arénája az Apollóban.** A filmalkotás terén páratlanul álló artistadráma van az Apolló müsorán szombattól kezdve. Szenzációt jelent ez a felvételei által világhirüvé vált filmattrakció. A legérdekesebb fordulatok mellett két sokat hányatott gyermek élete mutatja be. Eduárd Gandert betörő árván maradt leánykáját Emilie Árgos grófnő kis fia mellé örökbe fogadja. Nem sokáig örülhet a gyermekeknek, mert Morgan cirkuszigazgató a grófnő fiával együtt elrabolja és artistákat nevel belőlük. Tizenhat év telik el. Andréas Davin, a grófnő unokaöccse hazaérkezik, hogy a grófnő vagyonát megszerezze. A városban időző Morgan-cirkusz két artistájában felismeri a grófnő fiát és fogadott leányát. Elhatározza, hogy elteszi őket lábalól. Gandert betörőt szerzi meg, aki azonban megismeri leányát, valamint a grófnő fiát is és megmenti őket. Hajmeresztő jelenete a drámának, amikor Francois, a grófnő fia a felgyujtott trapézen mutatványokat mutat be és halálosan sulyos helyzetéből Marie kimenti. Ekkor véget ér a két gyermek szenvedése és visszakerülnek a grófnéhoz. A gyönyörü meséjü és bámulatos technikáju film még vasárnap marad az Apolló müsorán.

* **Eltünt illuziók az Urániában.** Óriási siker mellett mutatja be az Uránia szinház az Eltünt illuzió cimü végtelenül finom meséjü társadalmi drámát. Egy finoman érző lélek vergődéseit, csalódásait öleli föl a kitünő film meséje, a melynek főszerepe a tüneményes tehetségü Lindi Tini kiváló filmmüvésznő számára nyujt nehéz, de hálás feladatot. Lindi Tini csodás müvészettel oldja meg feladatát és ő ezzel biztositja a kiváló társadalmi drámának a forró sikert. A végtelenül szép filmet még szombaton fogja vetiteni az Uránia.

Az elveszett bónok.

(Falusi gazdák az alispánnál.)

Aradvármegye alispáni hivatala . . . délelőtt 11 óra. Négy falusi jött be a nagy szárnyas ajtón; három férfi, egy idősebb és két közepes koru, meg egy fiatal falusi nefelejtskékszemü, nedvesajku menyecske, valószinüleg az egyik fiatalabb férfi életpárja.

— Amiért mi jöttünk nagyságos alispán ur, az nem olyan egyszerü dolog, kezdte meg az öreg a mondókáját, miközben minden harmadik szónál nyugtalan pillantásokat szórt szét a teremben. Gyulavarsándi illetőségüek vagyunk, szegénysorsu emberek mindnyájan és szükségünk van még arra a kis pénzre is, aminek a megszerzése végett az alispán ur közbenjárását jöttünk kikérni.

A közepeskoru falusiak közül az egyik, egy napbarnitott arcu, apró fekete szemü férfi türelmetlenül közbevágott:

— Röviden, kérem, arról van szó, hogy még az elmult év decem berében én és a komám, meg nem foghatom, hogy hogyan, elvesztettük a bonjainkat és igy szépen elestünk annak idején pénzünk negyven százalékától.

Az öreg pedig folytatta tovább aki szintén gyulavarsándi földmüves.

— A télen Bucurestiben voltam a kórházban fekvő fiamat látogattam meg. Ott összetalálkoztam egy falunkbeli asszonnyal, a ki éppen Amerikába készült kivándorolni és emiatt eladta nekem a nála levő bónokat elég drágán, de azokat elveszitettem. Azóta mindannyian kétszer is fennjártunk már Clujon (Kolozsváron), ahol hivatalosan is köröztettük a Gazetta Oficialban elveszett bonjaink számát, de mindhiába, a pénzünk odavan.

Dr. *Beies* Jenő alispán ama kérdésére, hogy milyen nagy összegről van szó, elmondották, hogy 3600, 1950 és 2500 lei az az összeg, amelynek megszerzésében fáradoznak. Az alispán azt a meg nyugtató kijelentést tette, hogy amint felmutatják előtte a hivatalos lapokat, azonnal intézkedni fog hogy az aradi adóhivatal folyósitsa az elveszett bónok értékét.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Junius 30. *Zürichi zárlat:* Berlin 790, Hollandia 19525, New-York 599, London 2221, Páris 4755, Milano 2900, Prága 800, Budapest 210, Bucuresti 900, Zágráb 385, Bécs 100.

Bécsi valutaárak: Márka 968, leu 850, lira 3435, francia frank 5780, svájci frank 12125, dollár 717, szokol 968, angol font 2700, dinár 1875, magyar korona 272 és fél, lengyel márka 33 és fél. *Kifizetések:* Zágráb 475, Berlin 954, Prága 790, Budapest 271 és fél, Milano 3500, Svájc 12150, Varsó 32 és fél, Newyork 723, London 2705, Bucuresti 1087 és negyed, Páris 5699.

Junius 1. *Zürichi nyitás:* Budapest 220, Berlin 792, Newyork 593, Milano 2905, Zágráb 3815, Prága 795, Bécs 97, Bucuresti 892, Varsó 25. *Budapesti tőzsdezárlat.* Font 1005, dollár 267, frank 2440, márka 365, lira 1300, osztrák korona 37, rubel 52, lei 400, sokol 372, dinár 690. *Bécs.* Budapesti kifizetés 272 magyar bankjegy 274, dollár 738—740, lei 1080, márka 975, lengyel 35, sokol 975.

Rotschild Lajos bankigazgató

Bécs. Nemrég az a hir terjedt el, hogy a bécsi Rotschild-ház főnöke a Kreditanstalt elnöke lesz. A bécsi Rotschild-ház jelenlegi főnöke, Rotschild Lajos, aki ezzel a lépésével megtöri a régi családi tradiciót, amely nem engedte meg, hogy a ház tagja kilépjen a nyilvánosság elé. A Rotschildok eddig mindig a kulisszák mögött dolgoztak. Pénzügyi müveleteiket megbizóik révén valósitották meg, de sohasem dolgozott bennük az a hiuság, hogy valamelyik pénzügyi trónusra üljenek. Hogy Rotschild Lajos eltér a családi tradiciótól, annak meg van az oka. Magánvagyona, amely bár nagy, de még sem érvényesül a mostani pénz elértéktelenedésnél anélkül, hogy nagybankokhoz ne csatlakozzék. A Rotschildokat még az a kaleset is érte, hogy a Déli Vasut kisiklott kezeik közül. Érthető tehát, ha a bankház jelenlegi főnöke elfogadta a Kreditanstalt elnökségére való meghivást.

= **Nem szabad leut kivinni.** *Bucuresti.* A pénzügyminisztérium valutabizottsága a leu kivitelét teljesen betiltotta. Csak idegen valuták kivitele van megengedve, de előbb nyugtával kell igazolni, hogy az, aki idegen valutát visz ki, kifizette adóit. A külföldre utazóktól a határon elveszik a lei-összegeket, amelyeket csak visszatérésük alkalmával kapnak vissza.

A magyar forradalom.

(Kiket akartak meggyilkolni?)

BUDAPEST. A Tisza-per tegnapi főtárgyalásán kihallgatták többek között Boros Lászlót, akit izgatás és lázitás, továbbá a proletárforradalom előkészitése miatt nyolc évi fegyházra itéltek el. Gadó elnök kérdésére elmondotta, hogy ő kommunista sajtómunkás, munkatársa volt a Vörös Ujságnak s azelőtt joghallgató volt. Elmondta, hogy a forradalom kitörése előtt 9 nappal barátja és vezére, Korvin-Klein Ottó értekezletet tartott.

Elnök: Figyelmeztetem, hogy ne merjen itt ilyen hangon beszélni, mert rögtön leültetem. Tudja meg, hogy ezért ujabb bünvádi eljárás alá vonható.

Boros László ezután folytatta vallomását s a következőket mondotta:

— A gyülésen egy munkás felszólalt és azt követelte, hogy gróf Tisza Istvánt és a háboru többi bünöseit meg kell gyilkolni. Kéri Pál ezt ellenezte, de a felszólaló munkás mégis követelte, hogy Vázsonyi Vilmost, Lukachic altábornagyot, Wekerle Sándort, gróf Tisza Istvánt és másokat gyilkoljanak meg.

A belgrádi bombamerénylet.

(Bolsevista a merénylő. — A régens herceg eljegyzése.)

BELGRÁD. Egész Jugoszláviában nagy feltünést kelt az a bombamerénylet, amelyet *Sándor* régens herceg ellen követtek el tegnap akkor, amikor az alkotmányra tett eskü után eltávozott az alkotmányozó nemzetgyülésből. A merénylet után a rendőrség letartóztatta *Sztoics* Spasojét, aki a vallatáskor elmondotta, hogy bolsevista meggyőződésből cselekedett.

— Halálos ellensége vagyok a mai társadalmi rendnek, mondotta többek között vallomása során. Az orosz fogságban kommunisták között éltem. Büszke vagyok arra hogy az orosz bolsevisták dicsérték elszántságomat, amellyel kiérdemeltem a *Trockij* nevet.

BELGRÁD. Hivatalosan közlik. *Sándor* szerb régens herceg hosszabb üdülésre ma este külföldre utazott. A *Belgradevski Devnik* a hivatalos hiradással kapcsolatban azt jelenti, hogy a régens herceg Londonba utazott, a hol megüli hivatalos eljegyzését *Mary* királyi hercegnővel, az angol királyi pár leányával.

BELGRÁD. A bombamerénylet ügyében megindult vizsgálat során megállapitották, hogy az kommunista összeesküvésre vezethető vissza. A merénylő vallomásából kiderülő adatok egy, az egész országra kiterjedő szervezkedésre vetnek világosságot. Több, mint száz embert hallgattak ki. Az igazságügyminiszter a parlamentben sürgős előterjesztést tett, hogy három komunista képviselőnek: Filipovicsnak, Kovacsevicsnek és Csokicsnek mentelmi jogát függesszék fel. Ez ügyben ma este döntenek

Kun Béláék munkája

(Hatvanezer magyar hadifogoly Oroszországban.)

BUDAPEST. Kirchner ezredes, aki évek óta foglalkozik a magyar hadifoglyok ügyével, hosszabb előadást tartott erről a kérdésről. Előadásában vázolta a Magyarországon internált 400.000 orosz hadifogoly ellenszolgáltatás nélkül történt szabadon-bocsátásának körülményeit, majd a különböző mozgalmakat ismertette.

— A legfelsőbb tanács — ugymond — közölte velünk, hogy a hadifoglyok tengeren való hazaszállításának költsége minket terhel. Nekünk pedig sem pénzünk, sem hajónk nem volt. Megindult a gyűjtés, amelynek eredménye több mint harminemilliló korona volt. Ez az összeg azonban, tekintve a valutáris viszonyokat, csak igen kis mértékben fedezte volna a költségeket. Külföldi kölcsönnel sem sikerült segiteni a dolgon, a szibériai misszió tehát Amerika felé vette utját, hogy Amerikában gyűjtést inditson. Ez a próbálkozás sem járt eredménnyel. Ekkor fordultak a Népszövetséghez — közben Amerikából is érkezett anyagi segitség — ugy, hogy hadifoglyaink hazaszállitása Vladivosztokon keresztül a nemzetközi fogolyszállitmányokkal kapcsolatban csakhamar megkezdődött. Keletszibériai hadifoglyainkat visszakaptuk. Turkesztánban, Szovjet-Ukrániában és Nyugat-Szibériában azonban még mindig körülbelül *60.000 hadifoglyunk várja a hazaszállitás pillanatát.* Mivel a mi hadifoglyainkat, akiket Linder szélnek eresztett, értük cserébe nem adhatjuk. Németországhoz fordultunk, amelynek négyszer annyi orosz foglya volt, mint a mennyi német hadifogoly Oroszországban tartózkodott. Németország a mi ügyünket is magáévá tette és igy jött létre 1920. május 20-án a kopenhágai szerződés, amelynek értelmében Szovjet-Oroszország kötelezte magát, hogy az összes magyar hadifoglyokat és polgári internáltakat saját költségén olyan országhatárokig szállitja, ahonnan akadálytalanul hazatérhetnek. Ekkor kezdődött Kun Béláék rettenetes munkája, akik időközben Orosz országba menekültek. Ujságjaikban és röpiratajkban azt akarták elhitetni a magyar hadifoglyokkal, hogy idehaza bot, géppuska és akasztófa várja őket. Mikor ezeknek a hazugságoknak nem volt meg a kivánt eredménye, azzal rémitgették a hadifoglyokat, hogyha hazatérnek, azonnal besorozzák őket. A magyar honvédelmi miniszter ellensulyozni kivánta ezt az aknamunkát és fogságban levőkhöz röpcédulákat juttatott el, amelynek ez volt a tartalma: „Szeretettel és könnyek között vár benneteket az ország. Vár benneteket édes szülőföldetek!" Mivel ezek a röpcédulák Lengyelországon keresztül jelölték meg a hazatérés utját, Kun Béláék azzal állottak elő hogy Lengyelországban minden hadifoglyot lemészárolnak. Ezek a rémhirek ügyesen voltak elhelyezve és hadifoglyaink nem mertek elindulni. Ezekből a hirekből termé szetesen egy szó sem volt igaz, hiszen Rozadovszky tábornok biztositotta a magyar honvédeket.

A szerkesztésért
KAROLY JÓZSEF
felel.

NYILTTÉR.

Az ezen rovat alatt közöltekért nem vállalunk felelősséget.

FIGYELMEZTETÉSI

Figyelmeztetjük t. üzletfeleinket, hogy Rózsahegyi András cégünk kötelékéből kilépett ezért cégünk megbizásából semminemü üzletkötésre jogositva nincsen.

Arad, 1921. junius 30. 10934

Tisztelettel
STERN JÓZSEF ÉS TÁRSA
Bul. Reg. Ferdinand (Boros Béni-tér) 18.

Fried Lipót mint férj, ugy a maga, valamint az alólirottak nevében is fájdalomtól megtört szivvel tudatják, hogy forrón szeretett felejthetetlen feleség, gyermek és nővér

Fried Lipótné
szül. Wotitz Róza

junius 30-án reggel, 19 évi boldog házasság után Mährischostrauban rövid szenvedés után meghalt.

Wotitz Ignác, Strankonitz atya. Wotitz Berthold, épitészmérnök Mährischostrau, Wotitz József, igazgató Varsó mint fivérek. 2625

Apró hirdetések.

Alkalmazás.

MINDENES leány, vagy egész napra bejáróné felvétetik Strada Consistoriului (Batthyány-u.) 23. I. e. jobb oldal. 801

KERESKEDELMIBŐL ERETTSÉGIZETT fiatalember, ki beszél románul, németül, magyarul és franciául, állást keres. Vidékre is megy. Bővebbet Kerpel könyvkereskedésben. 2623

JOBB házból való ügyes szobaleány és mindenesleány jó fizetéssel felvétetik. Cim Wallingernél. 10991

ARADI PÉNZINTÉZET GYAKORLOTT KÖNYVELŐT KERES, lehetőleg azonnali belépésre. Ajánlatokat Kelet hirlapirodába. Arad Strada Alexandri (Sajaczutca) I. intézendők. 10934

ÜGYVÉDI IRODA részére kerestetik teljes gyakorlattal biró perfekt gépiró, vagy gépirónő. Románul tudók előnyben. Cim Wallinger hirdetőjében. 10991

KÉT, több évi gyakorlattal biró molnársegéd, akik románul is beszélnek, állandó alkalmazásra felvétetnek. Cim Wallinger hirdetőjében (Földes-patika kapujával szemben.) 10992

FŐZNI tudó nő bejárónénak ajánlkozik. Cim Wallinger hirdetőjében (Földes-patika kapujával szemben.) 10992

MANIKÜRÖZŐ kisasszony perfekt munkást keres, Fehér si Comp manikürsalon. 10933

Lakás.

KÉT SZOBA konyhából álló kolnát a hegyalján bérbe vennék. Cim a kiadóhivatalban. 909

Vétel és eladás.

KERÉKPÁRT, szabadonfutót, keveset használt, jó állapotban levőt, megvételre keresek. 1005

FÜSZER FIÓKOS-ÁLLVÁNY, petróleum tartány és hosszu lisztes-láda megvételre kerestetik. Cim a kiadóban. 2626

MURAKÖZI 172 cm. magas, 5 éves herélt eladó dr. Boros Béni gazdaságában Honosztőn. Bővebbet Bulv. Reg. Ferdinand (József fhg-ut) 19. alatt. 2628

ANTIK és modern porcellánt, butort, szőnyeget, festményeket, ékszert, ezüstöt vesz és elad Salon Artistique. Állandó kiállitás. Bulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) 21. szám. 10621

HASZNÁLT ÓLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban.

Ingatlan.

FÖLDSZINTES sarokház háromszobás elfoglalható lakással eladó. Cim a kiadóban. 2565

Különféle.

KŐSZENBÁNYÁHOZ egy tőkepénzes társ, vagy vevő kerestetik. Bathó, H.-Kristyór. 2621

ASZTALOSMŰHELYNEK való helyiség bérbevételre kerestetik. Cim Wallinger hirdetőjében. 10992

ZONGORA bérbevételre kerestetik magas dijazás mellett. Cim Wallinger hirdetőjében, (Földes patika kapujával szemben.) 10992

EZERJÓFŰ gyomorelixir, páratlan hatásu szer gyomor és bél bántalmak, étvágytalanság, hányinger, felfuvottság, emésztési zavaroknál. Dr. Földes gyógyszertár Aradon. 10831

SZÁRAZ, nagy raktárhelyiséget, lehetőleg a belvárosban, keresünk. Ajánlatok Kelet hirlapirodába küldendők. 10933

Reclama 574.

Gyenge férfiaknak

egy Leu postaköltségnek postabélyegekben beküldése ellenében „Heureka" nevü találmányomat ismertető könyvet küldök. Cim: „PATENT 603." Cluj, Postafiókbérlet 1. 2454

A Muresel (zsigmondházai) strandfürdő

a vizállás apadása folytán teljesen restaurálva, a közönség rendelkezésére áll. Finom iszapos, homokos talaj ujabb kabinokkal, kényelmes üdülő és szórakoztató helye a közönségnek. 2627

Uszni tanulók részére külön tanfolyam REGÉCZY MIHÁLY vezetése alatt

Minden vasár- és ünnepnap elsőrendü zenekar hangversonyez.

Circus A. Kratejl

Naponként 20 számból álló nagy előadás. 3000 Lei-el jutalmazott

nagy Champion birkozóverseny,

amelyben a világ legjobb hirnevü birkozói vesznek részt. E. p. Solar európai, Paganini olaszországi, Zuran lengyelországi, Tripold tiroli, Negru Zipps északamerikai, Tomascine jugoszláviai birkozó bajnokok. Tiszteletjegyeiket felkérjük az atletikai egyesületek mükedvelő birkozóit is az ezen Match-ban való részvételre. 2536

Elkészültek

a közkedvelt viseletü **Szandálok**

ugy férfi, női, valamint gyermekek részére. Kitünő anyag, olcsó árak. — Tessék kirakatunkat megtekinteni. 1972

„Transilvania r.-t."
(volt Cipőszövetkezet)
Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 14. sz.

Temetkezési vállalatok szives figyelmébe!

Budapestről nagyobb menynyiségü elsőrangu

érc- és nikkel koporsók valamint sarcophagok

érkeztek, melyek teljes békeminőségüek, s a legolcsóbb

napi árban

vállalatunknál beszerezhetők s személyesen megtekinthető

Szétküldés Aradról elvámolva!

GYÁRI LERAKAT:

VARGA IMRE utódai

ARADON, Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 13. szám. Minorita-palota. 10991

Építők figyelmébe!

Lugosi tetőcserép,

Elsőrendü 253. számu.

„HORNYOLT".

Kiváló minőségü „HODFARKU".
:—: Kicsinyben és nagyban :—:

Stefán Henrikné
Bulv. Carol I. (Erzsébet-körut) 2. szám.

Gummitömlőt
Spiráltömlőt
Gummilemezt
2151 **Gummiárut**

müszaki célokra

PIRELLI-féle

milánói gyártmányt szállit legolcsóbban azonnal raktárról:

Sz. G. E. Géposztálya
Sibiu (Nagyszeben) Só-u. 22.

A milánói **PIRELLI** gummigyárak egyedárusitó helye.

Nyomatott az Aradi Nyomda Vállalat rotációs gépén. Kiadótulajdonos: Aradi Nyomda Vállalat